

съ културнитѣ блага, а това ще стане, когато тя ги възприеме и асимилира по начинъ, че да има опредѣлено отношение къмъ тѣхъ, дори и да ги отрича. Ето напр. — никой не може да отрече на Левъ Толстой качеството на високо културенъ човѣкъ, въпреки че той отричаше културата на своето време.

Въ свръзка съ горното явява се въпроса: какви сж личнитѣ и обществени изгоди отъ приобщението на личността съ висшитѣ цѣнности на живота?

Тукъ трѣбва да се изтъкне разликата между нишитѣ (сетивни) и вишитѣ наслади. Първитѣ могатъ да бждатъ силни, но тѣ притѣпаватъ възприемчивостта и водятъ до пресищание, а вторитѣ могатъ да се градуиратъ до безконечностъ и за това сж неизчерпаеми. Едно поетическо, драматическо, музикално произведение, едно ценно произведение на изобразителното изкуство, единъ хубавъ пейзажъ въ природата могатъ да бждатъ четени, съзерцавани, слушани много, много пѣти и съ растяща наслада. Когато Лесингъ казва: „Ако Богъ държеше въ дѣсната си ржка готовата истина, а въ лѣвата — търсенето на истината и ми кажеше: „избирай!“, въпреки човѣшкото несъвършенство да се заблуждаваме постоянно, азъ бихъ посѣгналъ къмъ лѣвата Му ржка и бихъ казалъ: Отче, дай, защото чистата истина е достойна само за Тебъ“, съ това той иска да ни посочи неизчерпаемитѣ радости, които може да ни достави умствения трудъ — търсението на истината. Човѣшкиятъ животъ е твърде кратъкъ, затова той трѣбва да бжде изпълненъ съ виши ценности, които ще му дадатъ и виши радости. Единъ забогатѣлъ парвеню може да си позволи лукса да се облича и храни добре, дори въ силата на модата да играе ролята на меценатъ на науката и изкуството, но вишитѣ наслади сж затворени за него съ деветъ ключа. Тия радости сж утвърждение на живота, а това утвърждение е и едно активно начало, защото да се запази животътъ, трѣбва да се създаватъ нови ценности, да се пазятъ и разпространяватъ тѣ, а това прави живота по-богатъ и по-смисленъ и увеличава възможноститѣ за усъвършенствуванието на иднитѣ поколения. Въ тая органическа връзка между културнитѣ блага и човѣшката личностъ се крие и голѣмото възпитателно значение на културата.

Пита се, какво е мѣстото на народното читалище по отношение на културния животъ на народа, какви сж задачитѣ му и какъ може да ги постигне?

Казахме, че културнитѣ ценности сж продуктъ на свободната творческа дейностъ на психичната личностъ. Читалището не е такава личностъ и следователно не може да създава културни блага. Тогава?

Културната работа се изразява въ две насоки — да се творятъ нови културни блага и да се разпространяватъ тѣ и държатъ въ активно състояние. Първото не може да се иска отъ всѣкого; покрай другото за него е нужна дарба — „отъ всѣка пржчка пищялка не става“, но отъ всѣки нормаленъ човѣкъ съ обикновени дарования се иска да възприема културнитѣ ценности за себе си и да съдействува за тѣхното запазване, или, както се изразява Винекенъ: „Който не е предопредѣленъ да се роди въ него и чрезъ него духътъ, той не може да му служи, да му изгради олтаръ и да се бори за него“. Отъ друга страна ние видѣхме, че всѣка културна областъ има тенденцията да се налага и разпространява. Този фактъ улеснява разпространението на културнитѣ блага, тѣхното възприемане и асимилиране и може да доведе до така